

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3031/2022. (I. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.192/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó saját nevében, illetve kiskorú gyermeke képviselőjében jogi képviselője (dr. Kavocska Edit ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.192/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Szegedi Járásbíróság 19.Pk.50.765/2020/22. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdései, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze. Bár az édesapa jogerős ítélet alapján jogosult volt a 2014-ben született gyermekével való kapcsolattartásra 2020. május 31. napján 8.30-tól június 1. napján 18.30-ig, a gyermek átadására mégsem került sor, mert a gyermek azt nem akarta. Az édesapa ezért kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére irányuló eljárást indított az édesanyával szemben. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kérelmezettnek a kapcsolattartás elősegítése érdekében a kapcsolattartás kezdőidőpontjára nemcsak el kell vinnie a gyermeket a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglalt átadás-átvételi helyre, hanem a kapcsolattartás eredményessége érdekében fel is kell készítenie a gyermeket. Mivel a gyermek koránál fogva még nem rendelkezik ítélőképességgel, ezért nem mentesíti a kérelmezettet a kapcsolattartás teljesítésének felelőssége alól, hogy a gyermek akaratnyilvánítása, magatartása miatt hiúsul meg a kapcsolattartás. A bíróság tehát arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett a gyermek nem megfelelő felkészítésével meghíúsította a kérelmezőt és a gyermek zavartalan kapcsolattartását, és elrendelte a kapcsolattartás végrehajtását.
- [3] A másodfokú bíróság pontosítása szerint, ha a kapcsolattartás azért hiúsul meg, mert a gyermek megtagadja a közreműködést, akkor annak vizsgálata szükséges, hogy a gondozó szülő közreműködő-e, támogatólag lép-e fel, megvalósít-e elidegenítő magatartást. Ha a gyermek nyilatkozata önállóan, befolyásmentesnek minősül, a gyermeket gondozó szülő pedig az elvárható magatartást tanúsítja, akkor a kapcsolattartás végrehajtásának meghíúsulása neki nem róható fel, és a végrehajtás elrendelésének feltétele nem áll fenn. A konkrét ügyben azonban a másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett magatartása a vizsgált időpontban felróható volt. A bíróság megállapította azt is, hogy „a kérelmezett által kifejtett indokok, érvek mentén sem lehet arra következtetni, hogy a kérelmezőnek a gyermekkel való, jogerős ítélet szerinti kapcsolattartása a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését veszélyeztetné”.
- [4] A kérelmezett édesanya ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Megítélése szerint a kapcsolattartás meghíúsulása nem vezethető vissza az ő magatartására, és sérelmezi, hogy a bíróság a tényállás megfelelő felderítése nélkül mégis ezt állapította meg. Kifejti egyrészt, hogy gyermeke „rendszeres apai próbálkozás ellenére a korábban megvalósult kapcsolattartást követően pszichés alapon fizikai tüneteket produkált és nem akar az apával az anya vagy férje jelenléte nélkül kapcsolatot tartani”. Ebben a helyzetben – amikor a felek között egyébként is per van folyamatban a kapcsolattartás újraszabályozása tárgyában – az apai kapcsolattartás jogánál erősebb a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga és az anya kiskorú gyermekéről való gondoskodási kötelezettsége. Az édesanya nem kényszerítheti a gyermekét a potenciálisan bántalmazó apához [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés]. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy „a bíróság a döntését bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül az ellentmondásos nyilatkozatokra alapította, az anya nyilatkozatát nem fogadta el, az apa nyilatkozatát a felvétel értékelése nélkül igazoltként elfogadta”. Egyrészt a „felek állításai nem

bizonyítékok” – szól az indítványozói érvelés –, ha csak ennek alapján dönt a bíróság, akkor az eljárása nem pártatlan. Másrészt az, hogy a gyermek tiltakozása az anyai vagy az apai magatartásból fakad-e, szakkérdés. Jogszabálysértő és a tisztességes eljáráshoz való joggal sem egyeztethető össze a szakértő kirendelésének a hiánya. A bíróság tehát nem értékelte a körülményeket, nem tisztázta a tényállást, a döntését „érdemben nem indokolta és nem támasztotta alá semmilyen ténnyel, okkal, adattal, bizonyítékkal”. Az indítványozó részletesen elemzi az álláspontja szerint az eljárásban megvalósult jogszabálysértéseket, leszögezve, hogy mivel törvénytelen az eljárás, így tisztességes sem lehet. Az indítványozó végezetül az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmére is hivatkozik.

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [6] 2.1. A támadott másodfokú végzést az elektronikus letöltési igazolás szerint 2021. március 12-én kézbesítették, a panaszt pedig május 11-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be.
- [7] A támadott bírósági végzés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására saját, illetve gyermeke törvényes képviselőjeként indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a nemperes eljárásban résztvevő kérelmezettként érintettek minősül. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták. Az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében saját, illetve gyermeke Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét állítja. Ezzel szemben az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában a kérelem nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ez a rendelkezés nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3470/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [8] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére a tisztességes eljáráshoz való jogot sértő eljárás eredményeképpen, a gyermek érdekeit sértő módon került sor); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.192/2021/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [9] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [10] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet egyrészt arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat és 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [11] A második, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó feltételt érintően megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, és röviden, de követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróság továbbá kitért arra is, hogy az ügyben nem lehetett arra következtetni, hogy „a kérelmezőnek a gyermekkel való, jogerős ítélet szerinti kapcsolattartása a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését veszélyeztetné”.

- [12] Az indítványozó által állított jogszabálysértésekkel összefüggésben kiemelendő, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése nem ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a bíróságok eljárásának törvényszerűségét vizsgálja. Az anyagi jogi vagy az eljárási szabályok esetleges sérelme nem feltétlenül eredményezi az eljárás tisztességtelenségét, mint ahogy az eljárási szabályok maradéktalan betartása sem jelent feltétlenül tisztességes eljárást. A „tisztes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [45]–[53]}.
- [13] A támadott bírói döntés alapjául szolgáló bizonyítékokkal, illetve összességében a lefolytatott bizonyítási eljárással kapcsolatban az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatára utal. Ennek értelmében alkotmányjogi panasz eljárásban nincs mód annak vizsgálatára, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. „Valamely bizonyítási eszköz figyelembe vétele vagy az attól való eltekintés csak szélsőséges esetben eredményezi az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét.” {3008/2021. (I. 14.) AB végzés, Indokolás [21]} Az Alkotmánybíróság nem látott rá módot vagy indokot, hogy idézett gyakorlatától eltérjen, és jelen ügyben is megállapította: az Alkotmánybíróság vizsgálati lehetőségén kívül eső bizonyítási kérdésnek tekinthető, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok (például: a felek nyilatkozata) és megjelenő érvek megalapozottak-e, illetve, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat, valamint, hogy szükséges lett volna-e szakértő igénybevétele az eljárásban.
- [14] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra jutott, hogy az indítványozó valójában tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdéseket kifogásolt, és a bírósági döntéssel való egyet nem értését fejezte ki, tehát magát a nemperes eljárásban hozott döntést, annak hátrányos voltát tekintette alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Az Alkotmánybíróság azonban a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntést megalapozatlannak, magára nézve sérelmesnek tartja, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő. Megjegyzi az Alkotmánybíróság azt is, hogy a szóban forgó ügy tárgya egyszeri kapcsolattartási alkalom megítélése volt, a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartásának esetleges felülvizsgálatáról és újraszabályozásáról az indítványozó kérelme szerint jelenleg is folyamatban lévő perben kell döntenie a bíróságnak.
- [15] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [16] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, részben pedig a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. január 4.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1690/2021.

